

BAGA DE NOUCOMES

Berguedà

De Casanova de les Garrigues a Peguera per l'Estany i retorn pel camí del tren

Distància	17,5 km
Desnivell acumulat	914 m
Nivell de dificultat	Moderat
Data	20 d'octubre de 2014
Cartografia	Ed. Alpina: Rasos de Peguera/Serra d'Ensija (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=8075068

La vall del Riu Peguera s'obre de ponent a llevant, des del despoblat que li dona nom fins a Cercs, transcorrent entre verticals cingleres a la part de la solana (marge esquerre) i frondoses obagues, com la de Noucomes, al marge dret, on hi predominen la fageda i el pi negre. Malgrat que a la tardor és quan la diversitat arbòria hi desplega una gran varietat cromàtica, fa de bon visitar tot l'any.

Com altres contrades de l'Alt Berguedà, la del Peguera fou antigament (entre les darreries del segle XIX i les primeries del XX) una vall sotmesa a una intensa activitat minera, per a l'extracció de lignits. Escampats arreu de la vall i mig enrunats, nombrosos vestigis testimonien aquest passat: boques de mina, magatzems, carregadors, habitatges i altres instal·lacions. I les restes de l'antic ferrocarril per al transport de carbó i fusta fins a l'estació de Cercs. La natura, recuperant el que era seu, ha maquillat les ferides del passat industrial que sovint passen desapercebudes engolides per la vegetació.

El poble de Peguera, pràcticament abandonat, està format per cases aïllades (la majoria en estat ruïnós) escampades a recer de la mola del Roc de Peguera. Va viure una revifalla amb la mineria però, desapareguda aquesta activitat, ja fa anys que resta en l'estat actual. A les primeries del segle XX, va veure néixer el guerriller llibertari i resistent antifeixista Ramon Vila i Capdevila, popularment conegut per "Caracremada".

El recorregut que proposem segueix en part el traçat de les antigues vies i passa pel túnel de les Graus. El tren recorria trams plans, tibats per animals. Però, per salvar el fort desnivell, hi havia una sèrie de plans inclinats de doble via, on els vagons plens que baixaven aguantats per un cable, feien pujar el buits. D'aquí ve el nom de Camí dels Plans.

Accés

Per la C-16 en direcció Guardiola, prenem la sortida de Cercs. Just després, trenquem a l'esquerra i seguim les indicacions que ens menen per una estreta i sinuosa pista enquitranada a la Casanova de les Garrigues. També podem anar-hi des de la BV-4243, de Berga als Rasos de Peguera on, passada la Font Negra, prenem una pista a mà dreta cap al Mirador de la Figuerassa i més endavant un altre trencall -ben indicat- també a mà dreta.

Casanova de les Garrigues (1178 m)

Prenem el GR 107 vers el SW i, pujant per un fressat corriol, ens endinsem a la pineda. Creuem els Esquers de Santa Maria, formació rocallosa que per migdia cau en verticals cingleres. Perdem alçària fins la Plana Rodona (1). Anem a la dreta guiats per rètols indicadors, en direcció a Peguera. El camí torna a enfilar-se pel marge esquerre del Torrent de l'Oreller i atenyem a unes feixes de conreu, avui prats, sota del Roc de l'Estany (zona d'escalada), que deixem a mà dreta.

Camí ral (1410 m)

Pista de terra batuda per on passa el camí ral de Berga a Peguera. Anem a la dreta, serpentejant en moderat pendent.

A l'alçada de la casa de l'Estany deixem la pista i ens desviem a mà dreta per una altra més precària que, vers el N, voreja l'ampli pla per sol ixent (dreta en el sentit de la marxa).

Passat el pla entrem de nou al bosc fins que la pista acaba en una marcada colzada.

Creu de Noucomes (1487 m)

Fi de pista. Bifurcació (2). Fem una colzada de 90° (NW) i, seguint els senyals del GR, ens internem a la Baga de Noucomes.

Per camí ben fressat i ombrívol anem perdent alçària en moderat pendent. En paral·lel, cent metres més avall, discorre el camí del tren pel que retornarem.

Camí de les Amarradetes (1454 m)

Bifurcació. Deixem el GR i ens enfilem a l'esquerra per un corriol senyalitzat (rètol) i fitat. (3)

Per tal de salvar un esperó rocallós, guanyem alçària, revoltent una clotada i comencem a baixar fent llaçades (les Graus). Al capdavall de la baixada atenyem de nou el GR que prenem a mà esquerra.

Carregadors de Peguera (1400 m)

Restes d'edificacions i instal·lacions de tremuges mig engolides per la vegetació. En aquest punt per on creuem el Torrent de la Molina, entre en Cap de la Baga de Peguera i el Serrat de les Estrelles, hi havia un dels plans inclinats del tren.

Ens enfilem en fort pendent. Trobem una font al costat del camí i més amunt, a la Planelleta, atenyem una pista (rètols indicadors) que seguim a mà esquerra (W, Peguera).

Passem pel costat d'un arc d'obra que fou la portalada d'accés a la instal·lacions mineres.

Pisos del Moreta (1497 m)

Bifurcació indicada per rètols. Deixem el GR i anem a l'esquerra, en baixada, per un camí ample i direcció a Peguera. Seguirem ara senyals de pintura grocs, pel marge hidrogràfic esquerre del torrent.

Podem albirar ruïnes del que havien sigut habitatges per als miners. Poc més enllà trobem la boca de la que fou la mina més gran de la zona: la Porvenir (o Eureka). Restes d'edificacions i sortides de boques auxiliars.

Encara més enllà passem pel costat d'una altra mina, la Petita, amb la boca pràcticament tapada per esllavissades i vegetació.

Més amunt creuem les ruïnes de la Cantina que, a banda de la funció que indica el seu nom, servia també d'oficines i habitatge.

Sempre vers el W, guiats pels senyals grocs i en direcció a l'evident Roc de Peguera que destaca en aquella direcció, continuem guanyant alçària en moderat pendent.

Deixem a la dreta la que fou la torre del transformador que subministrava electricitat al complex miner i creuem una rasa.

Sant Miquel de Peguera (1610 m)

Cementiri i petita ermita a peu de camí, on retrobem el GR 10. El poble queda més amunt, arrecerat al peu del Roc de Peguera.

Bona part de les cases estan esfondrades, algunes però encara conserven la coberta.

Anem a la dreta (NE) en baixada i direcció al Coll de Fumanya i Fígols, per una pista que seguirem bona estona.

En atansar-nos al Roc podem veure les ruïnes de les darreres cases a peu de cingle.

Cal Peron (1587 m)

Ruïnes de la casa nadiua d'en Ramón Vila "Caracremada", on hi ha una modesta placa de record. Poc més avall trobem el cobert que resguarda la generosa font de Cal Coix.

A la bifurcació indicada, anem a la dreta, en direcció a Sant Jordi i Cercs. Als Pisos del Moreta desfem el camí de l'anada fins als Carregadors de Peguera on rebutgem el camí de les Amarradetes i per anar a l'esquerra seguint el traçat de l'antic ferrocarril.

Aviat ens cal travessar el túnel de les Graus (4). A la boca de l'altre cap continuem per camí planer, entremig de la Baga de Noucomes.

A la bifurcació indicada, deixem a mà dreta el ramal que s'enfila cap a l'Estany, i continuem per l'esquerra el camí del tren.

Pla tres (1355 m)

Restes d'instal·lacions a peu de camí ens indiquen el lloc on hi havia un altre dels plans inclinats, el número 3.

S'acaba el camí planer i comencem a davallar per l'esquerra fent amples llaçades.

Per la dreta s'enfila un corriol cap a la Creu de Noucomes.

Camí carreter (1246 m)

Al capdavant de les llaçades atenyem un camí carreter transversal que prenem a mà dreta (E), seguint els senyals del GR. Ja no el deixarem fins al final. Rebutgem el ramal de l'esquerra i un corriol poc més enllà, també indicat, que ens menarien a un altre dels trams planers de l'antiga via.

Seguim el camí carreter planerament amb algun tram curt de pujada. Al Coll de la Baga fem una colzada per revoltar després el Torrent de les Bassotes i encarar-nos a la Casanova de les Garrigues.

- (1) Ben a prop hi ha una àrea d'esbarjo condicionada amb taules i fogons, força concorreguda a l'estiu i en temporada boletaire.
- (2) Per la dreta baixa un corriol que ens menaria al Pla Tres.
- (3) Si continuem pel GR, baixant a la dreta, en poca estona abastarem el camí del tren.
- (4) Llanterna recomanable. Va construir-se per salvar l'esperó rocallós que el camí ral supera per damunt.